

vas in pokazala se nam bo v svoji pravi luči in obliki. Vsi življenjski pojavi v vasi, njena miselnost, socialne in gospodarske prilike, kultura in civilizacija, nosijo odraz tega hontenja k ustaljenim oblikam sedanjosti in preteklosti. In ravno ta neskladnost dinamik življenjskega tempa v vasi in izven nje je izvor mnogim težkim pojavom v sodobnem življenju, mnogim konfliktom in dostikrat tudi nepovezanosti med vasio in njenim učiteljem, t. j. šolo.

Toda zadali smo si nalogo, ki je izrečena že v naslovu, to je, da si ogledamo vas v njenem odnosu do šole, oziroma do učitelja kot njenega predstavnika. Kakor učinkuje vas na slučajnostnega gledalca idilično, neresnično, tako se tudi položaj njenega učitelja zdi marsikomu drugačen kakor je v resnici. Od težke življenjske borbe razvrzan človek vidi v učitelju srečnika, ki udobno preskrbljen z brezplačnim stanovanjem in kurivom, oblagodarjen s 180 prostimi dnevi v letu ter s samo poldnevni delom živi blaženo, samozadovoljno, vsega zavidanja vredno življenje, ki ga ne dosega boleštni utripi izvenšolskega sveta.

Toda oglejmo si sedaj resničnega učitelja na vasi, njegovo delo, njegovo bitje in življenje.

Četudi vzgojen na nepravilni osnovi, po življenjskih premisah, ki niso niti približno podobne resničnosti, največkrat prežet od nazorov, ki so v kričeem nasprotju s stvarnostjo in skoraj vedno izhajajo iz okolja, ki je nasprotno vaškemu, torej skratka: za življenje na vasi docela notranje nepraviljen človek — prinese vendar iz življenja vsaj drobce njegovih impulzov, razgibanosti in progresivne dinamičnosti. In baš to mu postane usodno. S temi atributi sodobnega življenja naleti na neizogiben odpor vasi, ker se pa povrh tega ne znajde v vašem okolju, postane njegovo delo nesmoteno. Brez lastnega oporišča se naslanja na druge, puste se izrabljati od vseh in vsakogar. Silnice njegove

vega dela padajo iz ekstreme v ekstrem in njih učinki se paralizirajo, ne da bi se pokazal kjerkoli pozitiven uspeh. Posledica vsega tega je pretrgana vez med vasio in šolo ter vse tegobe, težave in nesporazumljenja, ki odstop izvirajo. To je torej približna slika položaja vaškega učitelja.

Kratek resume vsega iznešenega bi lahko strnili v sledečih ugotovitvah: vas in šola nista povezani s tisto živo trdnostjo, ki bi bila potrebna za vzajemno sodelovanje. Vzrok temu je deloma nesodobna in pomanjkljiva vzgoja učiteljstva, ki mu onemogoča popolno zajetje in umevanje vseh problemov, ki zadevajo ob vas, deloma pa tudi prej omenjena neskladnost dinamik življenjskega tempa na vasi in izven nje z vsemi neizogibnimi posledicami.

Nastane vprašanje, kako temu odpomoči? Stvar sama nam kaže pot! Učitelj si mora priboriti oni duhovni nastroj, ki mu bo omogočil zajeti vse vzgibe sodobnega življenja, ki klesajo novega človeka, omogočil živeti se v vse odtence vaškega življenja in to s polnim občutjem in razumevanjem. Ustaviti si mora tak instrument dela, t. j. šolo, ki bo vsebovala vse elemente, potrebne za zgradnjo sodobnega človeka. Človeka toplega socialnega čutenja, krepke skupnostne zavesti, človeka, ki ga bo vodila misel, da sta delo in iz njega izvirajoče pridobivanje le takrat etično utemeljena, kadar nudita korist vseh skupnosti in ne le posamezniku, in človeka, ki bo znal prezirati vsako izgubo osebnih dobrin, kadar bo to zahteval interes edince, kateri pripada, človeka, ki bo prežet z zavestjo, da je njegova moč le v skupnosti. In ko bo učitelj izvršil to delo, bodo ustvarjeni vsi pogoji, da bo naša vas zaživela bok ob boku z vsemi ostalimi činitelji, ki tvorijo družbo in zavzela v njej mesto, ki ji po njeni neizčrpnosti tvornici in življenjski važnosti pripada — v dobro se samo njej, ampak vsem, ki trdo delajo, da trdo živijo.

Ksaver P.

## Kulturna društva in učitelj na naši vasi

(Učiteljski pokret.)

Kakor je dejstvo, da ima naša vas s svojimi malimi kmetijami, razkosane na parcele in parcelice, s svojimi kočarji, vinčarji, najemniki in podnajemniki svojevrstno gospodarsko in kulturno življenje, tako je tudi dejstvo, da ima svojevrstne — na teh razmerah sonečne — kulturne, socialne in politične težnje ter svojevrstno kulturno dogajanje in moralno vrednotenje.

Gospodarsko beden, socialno izkoriščen, fizično zgaran in izčrpan ni imel in nima naš kmet niti časa niti smisla za kako močnejšo kulturno razgibanost. Zaradi svoje male posesti, katera mu mora nuditi sredstva za preživljanje njegove družine in vse ostale datjave, je bil prisiljen, da je postal skrajno previden in rezerviran napram vsem »novotarijam« in produktom civilizacije, ki so se v toku zgodovine ponujali kot sredstvo za izboljšanje njegovih delovnih metod in njegovega načina življenja. Stoletja izigravan, opeharjen in razočaran nad raznimi obljubami in neuspešnimi akcijami, je postal še bolj vase zaprt, konservativen in skrajno individualistično usmerjen.

Vsi ti in ostali elementi, ki tvorijo psihologijo vasi in mentaliteto našega kmeta, imajo svoje objektivne pogoje in vzroke, ki so izven njegove volje in izven njegove zavesti. S tem nismo povedali nikak paradoks, ker govorimo o vasi in kmetu iz mase, ki nikakor

ne izključuje izjeme in bi na videz več ali manj nasprotovala tej trditvi. Za pravilno razumevanje kulturnega življenja naše vasi je predvsem potrebno poznavanje teh objektivnih vzrokov in pogojev razvoja. Da se približamo kmetu in začnemo na vasi kakršnokoli akcijo, ki naj računa na uspeh, je tako razumevanje in spoznanje neobhodno potrebno; predvsem je to potrebno za kulturno delo na vasi, ki se vrši v tako zvanih kulturnih društvih in organizacijah. Koliko utrošenih in neuspešnih energij bi bilo prištedenih, koliko razočaranj prihranjenih!

Slovenci se radi ponašamo s svojo visoko razvito kulturo. Kot argument prav radi kažemo visoko število društev, ki živijo po naših vaseh in skušajo po svojem ideološkem obeležju in programu vplivati na duhovno rast in opredeljenost vaškega življenja. Saj ima že skoro sleherni vas par takih društev. Če pa pogledamo ta društva pobliže, pa prvotni vtis kmalu zgubi na svoji veljavi.

Prvo kar moramo ugotoviti je, da služijo ta društva po svoji večini le zbiranju in kontingiranju mladih kmečkih fantov za razne politične stranke in stranke. Saj je značilno, da je postal način grupiranja vaške mladine po obstoječih društvih že nekako deden, ki se v posameznih družinah ponavlja iz roda v rod tudi se v času, ko ni več objektivnih pogojev za obstoj takih društev na vasi

hlačah, z desnico pa je objemal nekakšno cajno.

»Tak ste prišli, je pozdravil Miho Hopsaso. »Tule notri bo menda vse, kar boste rabili v šoli: kreda, črnilo, ključ, goba... Ampak, naj nikar ne bodo jezni gospod Hopsasa, kajti špampeta pa še nismo pripravili. Boste morali potpeti kakšen mesec. No - ja, pa saj so klopi dolge...«

In je šel. Učitelj Miha Hopsasa pa tudi. Razred je bil za silo urejen, njegova sobica je bila temna in prazna. Od stropa navzdol so visele dolge pajčevine.

»Prav je imel, ata župana, si je mislil. »Klopi so res dolge, hvala bogu. Ampak, jutri je ponedeljek in bomo kar začeli.«

Pa je poiskal v cajni dnevnik in pričel pisati, kako bo v delu za narodov blagor preživel jutrišnji dan.

Ko je v ponedeljek zjutraj vstal, je zunaj snežilo kakor da bi se berači topli s praznimi malhami.

»Hm, malo lipovega čaja bi mi ne škodilo, je zamrmral. Potlej pa se je popraskal, ker se je spomnil, da ni pri šoli vode. Da, prav na vrhu hriba je bila šola, le odkod naj se vzame voda! In je vzel Miha Hopsasa vedro in je videl, da je na dnu vedra luknjica. Čisto majcena, vendar tolikšna, da bi propuščala vodo. Oslinil je košček debelačnega kruha in ga pritisnil na luknjico. »Kaj hočem, je mrmral, »klepar je onstran devetih hribov.«

Potlej je poskočil — hopsasa! In ni minilo več kot pol ure, ko se je vrnil z vodo od studenca, nekje sredi hriba. Ampak, debelačni kruh ni nikakršen beli kruh. In je njegova krpa popustila in je moral Miha Hopsasa s prstom tiskati luknjico, da mu ni vsa voda odtekla. Komaj s polovico vedra vode se je vrnil.

»Če bo šlo tako naprej, mu je pričel strah lezti v kosti, »se še umivati ne bom smel. Komaj za kakšen lipov čaj in za močnik bo vode.«

## Mnogo sreče in uspehov v letu

1937

želi vsemu članstvu

JUJ sekcija za dravsko banovino

in so le še nekaj preostanek politične tradicionalnosti in psihološke zakoreninjenosti. Umetno jih še vzdržujejo člani nekaterih družin, ki nikakor ne morejo pretrgati s tradicijo svojih prednikov. To še bolj pospešuje tisto žalostno in kvarno dejstvo, da mesto kulturnega tekmovalstva in prosvetnega dvigovanja vasi stopa vedno bolj v veljavo dnevna politična borba v vaških društvih, mesto načelnosti in strpnosti osebno maščevanje in revanšna srboritost, mesto notnih akcij razdvojenost in razcepljenost. Stvarno vzgojno in izobraževalno delo vaške mladine je potisnjeno na periferijo društvenega delovanja.

Drugo, kar moramo ugotoviti glede društev na vasi, se tiče vzgojnega momenta. Le redko vzgajajo ta društva samostojne kulturne in gospodarsko-socialne delavce na vasi, predvsem ne take, ki bi bili v stanju dati iniciativo, organizirati in voditi poedine akcije vaškega občestva, katere naj bi odgovarjale interesom in zahtevam celokupne vasi. Najlepše to vidimo na primerih, ko zapusti društvo kaplan, učitelj ali občinski tajnik, da je društveno življenje obsojeno na životarjenje, če že ne na direktno smrt, ako ne dobi društvo kmalu vrednega naslednika. Ta avtoritarni vzgojni in izobraževalni sistem se kaže na vsakem koraku: v skrajnem analfabetizmu in nepoučenosti kmečke mladine, o njenem položaju in nalogah v vaškem občestvu in v družbi, o skupnih potrebah in skupnih akcijah vaškega življenja itd., še posebno drastično se kaže v seksualni bedi in nepoučenosti o spolnem življenju, ki se tako kvarno in nemoralno odigrava. Kdor je kdaj prislunil duševnim utripom kmečke mladine, je začutil ves kompleks problemov in vprašanj, ki jo muči in zamača čaka odgovora v naših podeželskih društvih.

Krivič bi delali posamezniku in stanu, če ne bi priznali ogromne gnotne in moralne žrtve slovenskemu učiteljstvu, ki jih je doprineslo v raznih društvih po naših vaseh. Smatramo pa, da je za vsako uspešno in pozitivno delo avtokritičizem neobhodno potreben. V interesu stanu, posameznika in nadaljnega dela je, da kritično premostimo dosedanje delo in ali naj še hodimo po dosedanjih potih. Tako lahko rečemo, da je mnogo teh, sicer v idealizmu in dobri nameri utrošenih energij, zgrešilo svoj cilj. Mnogo

razočaranj in bridkih ur bi bilo prihranjenih, ako bi s širšim razgledom in jasnejšim kriterijem pregledali objektivne sile, ki dajejo našemu vaškemu življenju svojevrstno gospodarsko obeležje ter svojevrstno mesto v razporejenosti današnjih družbenih sil.

Politična opredeljenost je bila — žal — tu le prečesto odločujoč moment, ki je onemogočil skupne gospodarske in kulturne napore vaški zajednici. Učitelj je bil tu le prečesto up in nada raznih dnevnih političnih lisjakov in karieristov, ki često niso imeli s potrebami in zahtevami vaške zajednice nič drugega skupnega, kakor nabiranje glasov. Kulturna društva so bila pritegnjena v ta posel in z njimi učitelj. Kulturno društvo je zgrešilo svoj cilj, učitelju pa razočaranje ni izostalo. Kljub temu, da je drzna že sama misel o depolitizaciji učiteljskega stanu, s čimer bi izgubil stan osnovne državljanske pravice in se ponižal na stopnjo zločincev in bebecv, ki teh pravic nimajo, pa moramo odklanjati odločujoč vpliv dnevne politike pri našem delu na vasi, ker onemogoča skupne in plodne napore vaškega živla in bitja, kakor to narekujeja čas in potreba.

Naše stremljenje mora za tem, da najdemo skupno bazo interesov in potreb vasi. Pri tem pa ne moremo ostati pri teatru in pevskem zboru, temveč moramo do korenin vaškega življenja, to se pravi, do gospodarskih in socialnih temeljev naše vasi. Le na ta način bomo lahko prišli iz ozke in enostrane perspektive gledanja na vaško in družbeno dogajanje in do uspešne revizije dosedanjega našega dela izven šole. To nam ne narekujejo samo zahteve in potrebe širokih plasti kmečkega prebivalstva, v čigar službi naj bomo, temveč v nič manjši meri naši lastni interesi in interesi celokupnega stanu.

Delo je sproženo. Kakor pot ni komoda in lagodna, bo pa uspeh neizbežen in utrošene energije bogato nagrajene. Medsebojna povezanost in koordinacija je pri tem delu neobhodno potrebna, ako naj vodi do jasnejših razgledov in skupnih spoznanj, plodnejšega dela v šoli in na vasi med mladino.

Nič naj nikogar ne oplašči pri delu, kajti gre za nova spoznanja in dejanja, ki nam jih narekujeja čas in poklic.

Martin Menčej.

## Naš glas

### Odnosi med šolo in vasio

Smatramo za dolžnost, še posebej opozoriti na predstoječa članka. Problemi, ki so omenjeni v prvem, še nikakor niso izčrpani in avtor tega namena tudi ni imel. Hotel je le v zgoljenih oblikah pokazati na ogromni kompleks vprašanj, ki stoje pred nami. Vsak stavek v članku je samostojen člen v verigi nalog, ki se pojavljajo pred učiteljskim pokretom in hkratu razčlenjujejo njegov podrobnejši program. Obenem tudi točno precizirajo izhodišče našega dela, ki je, poleg gospodarskega in socialnega raziskovanja vasi, sistematičen študij zgodovine. — V kolikor pušča avtor prvega članka odprto vprašanje izvenšolskega dela in konstatira samo njegove

kvarne posledice za učitelja, ga izpopolnjuje naslednji članek. Postavlja namreč problem izvenšolskega dela na popolnoma drugačno gledišče, kakor smo ga bili vajeni doslej. Naloga učiteljskega pokreta je, da ga s sistematičnim študijem vaškega življenja potrdi do vseh podrobnosti in precizira nove osnove za učiteljevo kulturno delo na podeželju.

Uredniški odbor.

### Prva opazovanja

Ker nam je v našem spoznavanju vaškega življenja za resnične in stvarne rezultate, ne moremo začeti z delom pri posameznih delih ali panogah tega življenja, ampak moramo najprej njega dejstva in činitelje spoznati v njih

nice sam gospod župnik. Prijazno ga je potrepal po ramenu. »Že dobro, Miha Hopsasa, je dejal. »Zdaj greste lahko domov. Ampak, jutri pa ne bo pouka v šoli. Sem že povedal otrokom. Jutri bo skupno šolarsko svetovanje obhajilo.«

Premražen do kosti se je primajal Miha Hopsasa v šolo. Za večerjo je popil skodelico lipovega čaja. Kar takšnega spet, seveda. Pa debelačni kruh je prigrizoval zraven.

Drugo jutro so ga prebudili cerkveni zvonovi. K maši so vabili. »Sakra! je zaklel Miha Hopsasa in skočil iz postelje. Kmalu bi zamudil. »No, z zajtrkom ne bo nič. Ne utegnem, je mrmral in skočil v hlače.

Maša je trajala dolgo. Se pravi, sama sveta maša ne. Ampak obhajila ni bilo konec. Kaj pa mislite, nad sto otrok!

Opoldne si je šele zakuril sobo. Zeblo ga je ko še nikoli.

»Hm, jutri je pa narodni praznik! se je potlej domislil. In že je hitel v učilnico. Obesil je slike narodnih velikanih na tablo, jih okrasil za zastavicami in brž hitel v gozd še po smrečja, da ne bo manjkalo zelenja pri pomembnem slavlju.

Dobro se je upelhal s tem delom. »Da, da, je pričel sam sebi tožiti. »Če bi učil, bi bilo le bolje. Tako sem se pa na smrt utrudil.«

In se je utrujen zavalil na klop in je brez večerje zaspal.

V sredo je bil torej narodni praznik. Bila je maša. Vse je bilo v zastavah. Otroci so hoteli v cerkev. Po sveti maši pa v šolo, kjer je bila šolska slovesnost narodnega praznika. Zeblo jih je in so pol ure topotali z okovanimi čevlji po podu, da so si vsaj za silo ogreli premražene noge.

In ko je učitelj Hopsasa stopil pred tablo ter pričel z zanositim govorom, je bila ura že skoro deset. Potlej so bile še deklamacije, potlej je še napisal Baltkovi mami prošnjo, ker je njena kajža pogorela, potlej še svetoval Vranetovemu Jakatu, s čim naj odpravi nahod, potlej še brž — hopsasa — z računi k ati

Ljotje Zupanc:

### Teden učitelja Mihe Hopsase

»Učiteljski teden je takle: V ponedeljek spoved, v torek obhajilo, v sredo narodni praznik, v četrtek cerkveni praznik, v petek pouk, v soboto učiteljsko zborovanje...«

(Po nar. pesmi trubadurja iz 20. stol.)

Miha Hopsasa je učitelj na enorazredni šoli na vrhu svetega Birokracija. Ne veste, kje je vrh svetega Birokracija? Tamkaj, onkraj devetih hribov je. Deseti je, najvišji od vseh je. Daleč je do njega. Leta in leta potuješ pa še nisi tam.

Da, prav na vrhu tega visokega hriba so ponižni hribovci, ubogo in pobožno ljudstvo, po dolgem obotavljanju le postavili nizko bajtko. Na vhodna vrata so obesili tablo z velikimi črkami:

Š O L A.

In po treh letih vztrajnega moledovanja so dobili v šolo učitelja.

In ko je Miha Hopsasa z dekretom za klobukom vlek potlej svojega rojstva kosti po strmim hribu navzgor proti vrhu svetega Birokracija, je bil trikrat padel. Močno se je pobil po nosu. Še dobro, da trebuha skoro imel ni in da se je pri vsakem padcu z nosom prej zaril v zemljo kakor s trebuhom. Kajti pravijo, da si po trebuhu tepen samo na Turškem. No, in je tako prav. Naj se Miha Hopsasa le prepriča, da pri nas nismo na Turškem, eh! Brez nesreče pa vseeno ni šlo: padal je in padal in vsi gumbi na hlačah so mu odleteli. »Kaj? je zamahnil v roko, »da bi se zdaj še za gumbi valil v dolino? Nak! In je prijel hlače z obema rokama ter jih držal, da mu niso zlezle pod kolena. Atu županu pa je seveda samo prijazno pokimal v pozdrav. Ata župan je bil tudi tako zadovoljen. Imel je svitile štibale in vse gumbje na



skupnosti in povezanosti, kakor se javljajo. Niso važni samo činitelji vaškega življenja, ampak tudi njih medsebojni odnos, v katerem se pojavljajo in izživljajo. Naše začetno delo bo v opazovanju, dojemanju in zaznamovanju vaškega življenja kot celote. Dogodke, pojave, situacije in stanja, ki jih opazimo na otrocih, odraslih, v hišah in na prostem, skrbno zbiramo, da bomo pozneje, ko jih bo dovolj, prišli do prvih izvajanj.

Da bodo naša izvajanja že iz opazovanj vaškega življenja v njegovi celotnosti čim bolj pravilna in objektivna, jih moramo ustvarjati v skupnosti z več tovariši, ki vrše isto delo v različnih šolskih okoliših. Od časa do časa, kakor zahtevata napredek in razvoj dela, nujen skupen sestanek. Na teh sestankih bo drugi del našega dela: ustvarjanje vidikov za pravilno in sodobno umevanje podeželskih problemov, reševanje številnih vprašanj —

zakaj in čemu je stanje danes tako —, zavzemanje za sodobnega učitelja pravičnega stališča do vseh podeželskih problemov, ugotavljanje konkretnih smernic za nadaljnje raziskovanje življenja vasi itd.

V vsem tem delu mora zrasti naš pravičen življenjski nazor, ki ne bo medel ploj teorij iz knjig, niti plehka zadovoljitev njegove potrebnosti s prevladujočimi frazami, ampak vrsta načel, zrasla v nas ob najtesnejših stikih z življenjem.

Tovariš, tovarišica, udeležite se sestanka Učiteljskega pokreta med božičnimi počitnicami v Mariboru, da bo naše delo res raslo iz aktivnega dela nas vseh. Vedi, da je tudi Tvoja aktivnost v novem delu nujna in potrebna, zato daj svoje sile in zmognosti tudi temu delu, ki najdosledneje služi našim poklicnim in stanovskim interesom.

Ivo Svarec

Siv.

## † Tov. Jamškovi v slovo

(Umrli na Igu 11. dec. 1936.)

Kot mlado prikupno dekle si zapustila učiteljske, polna nad in zasanjanega pogleda v bodočnost, ki je bila še vsa odprta pred teboj. Vedrega duha si stopila v življenje, kakor mnogi mladi ljudje, ki začno svojo pot.

Svoj poklic si začela izvrševati v Kamniku kot suplentka, nato si romala v Logatec, iz Logatca zopet v Kamnik, nato začasno na Ig, z Iga v Mengeš, iz Mengeša na Vič, od tam končno zopet na Ig. Tu si vzgajala mladino dolgih 17 let. Zaradi težavnega poklica in rahlega zdravja si morala pred časom v pokoj, potem ko si svoje življenjske moči potrosila v napornem delu. Tako si v l. 1927. zaključila svoje delo v javnosti.

Koliko od tistih nad in pričakovanj, ki si jih gojila ob vstopu v samostojno življenje, se ti je izpolnilo, ko si morala prenehati z delom? Godilo se ti je pač kakor premnogim tvojim vrstnicam, da ko si se ozrla v preteklost, si morala ugotoviti: »Vse je bilo za druge, zame malo ali nič.« To spoznanje, ki te je morda včasih obšlo, te je navdalo z

bridkostjo, vendar je našlo protitež v zavesti, da si se s svojim delom in življenjem popolnoma oddolžila za vse, kar je življenje tebi skopo odmerilo.

Po upokojitvi si ostala v kraju, kjer si vzgojila pokolenje, ki je pred teboj doraščalo v zrele moč in žene. Ni ti bilo več za sumni svet ne za njegove pobeljene grobove.

Vdano in potrpečljivo si prenašala svojo dolgotrajno mučno bolezen do konca, do zadnjega diha in ohranila vedrost duha v kljub vsem življenjskim izkušnjam. Neopazno in v zatišju si uživala pokojnino, tvoja radodarna roka pa je brez obžalovanja pomagala bednim, sproti si vse razdala, kar ti je preostajalo od tvojih skromnih potreb. Nisi zapustila posvetnih zakladov, pač pa lep zgled dobroteljske in nesebičnosti. Vsi, ki so te poznali, te bodo ohranili v najlepšem spominu. Bodi ti lahka zemlja izanška.

Vouk Ivan.

## Srečno novo leto 1937

želita

vsem tovarišem in tovarišicam, čitateljem in sotrudnikom

Uredništvo in uprava »Učiteljskega tovariša«

## Splošne vesti

### PREDSTAVKA STANOVSKIH ORGANIZACIJ DRŽAVNIH USLUŽBENCEV PREDLOŽENA GOSP. PREDSEDNIKU MINISTRskega SVETA.

V zvezi z vedno večjim dviganjem cen življenjskih potrebščin se je gmotno stanje državnih uslužbencev in upokojujencev zelo poslabšalo. Zaradi tega je bila predložena gospodu predsedniku ministrskega sveta posebna predstava, v kateri je očitano sedanje stanje dnevnih cen v primeri s plačili državnega uradništva in ugotovljena potreba po zvišanju prejemkov. Predstavko, ki jo v celoti priobčuje »Monopolski glasnik« z dne 19. decembra 1936., so podpisale naslednje organizacije: Profesorsko društvo, Udruženje uradnikov poštne t. t. stroke, Jugoslovensko učiteljsko udruženje, Udruženje jugoslov. nacio-

nalnih železn., Udruženje zvaničnikov finančne kontrole, Udruženje monopolskih uradnikov, Udruženje meščanskošolskih učiteljev, Jugoslov. veterinarsko udruženje, Udruženje poštno-hranil. uslužbencev, Udruženje učiteljskega šol za defektne otroke, Zdravniški sindikat kraljevine Jugoslavije, Udruženje p. t. t. zvaničnikov, služiteljev in dnevnicaarjev, Udruženje gledaliških igralcev, Udruženje železniških uradnikov, Udruženje jugosl. inženirjev in arhitektov.

— Nov prosvetni načelnik. Dnevno časopisje je objavilo vest, da je imenovan za načelnika prosvetnega oddelka kraljevske banke uprave v Ljubljani g. prof. dr. Lovro Sušnik. Dosedanji načelnik prosvetnega oddelka g. Josip Breznik je po istih vesteh imenovan za direktorja državne ženske realne gimnazije v Ljubljani.

županu, ki je v šolskem odboru beseda vseh besed, in bi bilo sitno kuhati kosilo posebej in večerjo posebej, pa je kar oboje hkrati opravi sredi poznega popoldneva.

Pospravil je še pod večer zastavice in zelenje, ker jutri ni nikakršen praznik in bo — hvala bogu — spet pouk. Opral si je še srajco, da bo v soboto v tovariški družbi čeden, in utrujen legel k počitku. Zavil se je v svojo preprosto suknjo in legel na klop.

»Hm,« je vzdihnil, »le kdaj se bo ata župan spomnil in postavil v mojo prazno sobico špampet. Ah, po takemle tekanju in prezebanju bi se mi kaj prilegel, sakral! Da, da, praznik je bil, pa sem bolj utrujen kakor da bi ves dan učil!«

Drugi dan, bil je četrtek, je vendarle srečno učil. Dopoldne in popoldne. Ampak se je motil, če je mislil, da bo delo v šoli kaj boljše. Zvečer ga je bolela glava od jeze in naporov. In preden je popravil preko sto zvezkov, je bila ura polnoč. Zaspal je ko ubit. Ponoči se mu je sanjalo, da mu je padla na glavo opeka. Seveda, tudi v spanju ni glavobol popustil.

V petek je bil cerkveni praznik. Predpisi so predpisi in niso zato tukaj, da bi bili samo na papirju, nak. Zgodaj je vstal in presedel spet do enajste ure v cerkvi, kjer je inšpiciral preljudno mladino, da se ne bi v cerkvi suvala, si kazala jezike in sploh uganjala norčije, ki v cerkev ne spadajo.

Popoldne je imel potlej z možmi šolskega odbora sejo. Sejali so pozno v noč. Ampak denarja ni bilo, šola je drag narodni sport in so se morali držati kisle, da se jim Miha Hopsasa ni upal niti črhiniti kakšno o prepotrebem špampetu...

V soboto pa je šel na zborovanje. Bil je organiziran, kajpa. Imel je svoje posebne nazore o tovarištvu in podobnem. »Eh,« se je jutraj pretegoval po klopi. »Boljšje bi bilo, ko bi bil danes pouk. Tako bi lahko poležal še kakšni dve uri. Če pa mislim pravočasno pridrsati do vlaka, se ne smem prav nič po-

mišljati!« In je res brž vstal, za zajtrk ni bilo časa in je ves premočen komaj pritekel do devete ure do železniške postaje. Hodil je debeli dve uri. Jutranja telovadba, eh!

Domov se je vrnil že okoli polnoči. Bil je dobre volje. Iz družbe tovarišev se je vrnil na svoj hrib poživljen in pokrepan. Tudi četrta dalmatinskega vina si je privoščil. Na takšen praznik! »Saj nismo za samo preljudno trpljenje na svetu!« je dejal, ko je pil in se po dolgem času spet smejal v družbi.

Potlej je bila nedelja. Spet je moral v cerkvi nadzorovati preljudno mladino, da se ne bo suvala in jezike kazala. Ko se je opoldne vrnil, ga je pred šolo čakala kopica ljudi. Vsi so imeli prošnje. Enemu je krava poginila in bi rad vložil prošnjo za podporo, drugemu so odvzeli invalidnino in bi se rad prižogel, pa ne ve kam, tretjemu so naložili v bolnišnici plačilo, ker se je tamkaj otrok zdravil. Pa ne zmore. Otrok je itak umrl. Zdal pa še denar zahtevajo... Oh, učitelj Miha Hopsasa je bil zlata duša. Šel je za mizo in pisal do trde noči.

»Da bi vse to le kaj zaleglo,« si je mislil zvečer in se prezebel vlegel na klop. Zaspal pa dolgo ni. Preveč ga je zeblo. In tudi lačen je bil.

Ponoči je imel strašne sanje. Stal je na velikem odru. Okoli njega so plesali ljudje, mnogo ljudi. Plesali so čudno. Niti ni bil ples kakšno kolo niti kakšna polka. Držali so se za roke, vpili na vsa usta in peli hreščeče. Vso dolgo rajdo plesalcev je vodil trubadur. Moderni trubadur. Na glavi je imel cilindar, iz vsakega žepa pa mu je mogleo venkaj sedem tisočakov. In vsa njegova obleka je bila našita s samimi žepi. Strahovito je mahal s cilindrom, pomežikoval Mihi Hopsasi, pel in plesal:

»Hopsasa, hopsasa, učiteljski teden...«

Potlej je udaril v tla, da se je potresel oder, Hopsasa se je zbudil — na tleh. V spanju je bil padel s klopi.

## Srečno novo leto!

UČITELJSKA TISKARNA IN KNJIGARNA  
v Ljubljani in podružnica v Mariboru

— Še ena številka »Učiteljskega tovariša« mora izpasti med božičnimi počitnicami in to zaradi znižane proračunske postavke za tisk. Prihodnja številka izide v četrtek 14. januarja.

— Vsemu učiteljsstvu, ki poučuje na strokovno nadaljevalnih šolah. Odsek za strokovno nadaljevalne šole pri sekciji JUU v Ljubljani vabi na posvet vse učiteljske, ki poučuje na strokovnih nadaljevalnih šolah. Posvetovanje bo v ponedeljek 4. januarja ob 10. uri dopoldne v prostorih sekcije — Ljubljana, Frančiškanska ulica 6.

— Božičnica na Bučah. V torek, dne 12. dec. 1936. so doživeli šolski otroci na Bučah lepo presenečenje. Obiskal jih je Božiček v lepi igrici »Božična pošta«. Obdaroval je sirote Petricka in Marico, obenem pa še vse šolske otroke z lepimi darili, med njimi dve tretjini z oblečkami in perilom. Otroško veselje je bilo popolno, kar je bilo v veliko zadovoljenje učiteljskemu zboru, zlasti pa šolskemu upravitelju tov. Maksu Kosu, ki se je za prireditve največ trudil. Vsem darovalcem najlepša hvala. — Slične prireditve so zlasti v teh revnih krajih v dokaz, da se da z dobro voljo marsikaj doseči. M. J.

— Z novim letom stopi šole v pravo praktično veljavo priljubljena Vodnikova pratika za leto 1937. Če si doslej odlašal, se brž požuri, dokler traja še zaloga letošnjih Vodnikovih knjig.

### PEDAGOGSKA EKSKURZIJA JUU NA ČESKOSLOVAŠKO

Ekskurzijski odsek bo organiziral v drugi polovici meseca maja 1937. 10 dnevno pedagoško ekskurzijo na Čekoslovaško. Potovali bi v avtobusih na progi: Ljubljana, Maribor, Wien, Bratislava, Brno, Zlin, Olomouc, Pardubice, Praga, Plzen, Č. Budjevice, Linz, Celovec, Ljubljana. Vožnja in vsa oskrba ca 1600 din. Prijave do 15. januarja 1937. Mesečni obroki a 260 din od decembra do vključno maja. Za vsako prijavnico bo odprt konto pri Učit. posojilnici v Ljubljani. Prijavnico in čke bomo poslali po 15. dec. 1936., ko bo ugotovljeno, če je dovolj prijavljenec. Prijave EO pri JUU v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

### EKSKURZIJA UČITELJSTVA NA SVETOVNO RAZSTAVO V PARIZ

Ekskurzijski odsek JUU sekcije za dravsko banovino bo organiziral za učiteljsstvo in po njih vpeljane sorodnike in znance 12 dnevno potovanje na svetovno razstavo v Pariz v prvi polovici meseca julija 1937. Tja grede bi potovali preko Švice, nazaj grede preko Italije. Med potjo si bomo ogledali posamezna mesta in njihove zanimivosti. Posebno pažnjo bo odbor pri organizaciji poklanjal pedagoškim in kulturnim ustanovam. Podrobnosti za enkrat še ne moremo objaviti, sporočamo pa približno ceno in upamo, da ne bo prekoračena. Stroški za potovanje, prehrano, stanovanje, ogled razstave itd. so preračunani na

2200 Din.

Ta znesek morejo prijavitelji plačati v mesečnih obrokih a 275 din od decembra do vključno julija 1937. Prijavni rok je do 15. januarja 1937. Naknadne prijave bomo upoštevali le po možnosti. Če se bo do najavljenega roka prijavilo zadostno število udeležencev, bomo vsem poslali v podpis prijavnico in čke Učit. hranilnice in posojilnice v Ljubljani, kamor bodo nakazovali mesečne obroke. Istočasno s podpisom prijavnice bodo morali prijavitelji plačati tudi prvi obrok. Ostale podrobnosti bodo sledile v prihodnjih številkah »Učit. tovariša«. Prijave EO pri JUU v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

— Vodnikova družba želi vsem svojim spoštovanim ustanovnikom, poverjenikom (icam) sotrudnikom, članom, bralcem in prijateljem srečno, zdravo in uspehov polno novo leto 1937.

### DRUŠTVO UPOK. UČITELJSTVA.

Tovariš urednik bo že oprostil, če se h koncu leta oglasi v »Učit. tovarišu« upokojeni tovariš učitelj ter napiše kaj malega o učiteljskih upokojujencih (-kah), odnosno njih delovanju.

Kakor drugi, tako imajo tudi učitelji upokojeni svojo organizacijo.

Zal, da živi mnogo tovarišev (-ic) upokojenih, katerim je ta učiteljska organizacija z imenom »Društvo upok. učiteljskega za dravsko banovino«, neznana, jo nočejo poznati, ali ne vedo za njo.

In vendar je ta učiteljska organizacija važna za vse nas, saj ima skoraj isti namen in dobrobit kot Učiteljska samopomoč, po smrti člana plačati postavnim dedičem posmrtnino v znesku po številu članstva, zdaj a 6 din.

Nekateri upokojujenci se izgovarjajo na »Samopomoč«, da jim že ta zadostuje. Že res, da je ta za nas velike važnosti, a nič manj važno ni naše društvo, ker s članstvom v njem vsakdo poveča naslednikom svojem toliko večjo zapuščino. — Živimo v težkih časih in težko si je kaj prihraniti, a ta plačila so nazadnje le lep prihranek, ki lajša dedičem ob smrti očeta ali matere žalost in skrb, ki nastanejo s smrtjo, in olajšajo njih življenjski obstanek. — Vsako leto izplača društvo lepo vsoto na posmrtninah.

Zatorej ste vabljeni vsi učiteljski upokojujenci (-ke), ki še niste člani tega društva, da pristopite k društvu. Prvo leto po upokojitvi je pristopnina le 21 din, a kdor je ta rok zamudil, mora doplačati zaostale posmrtnine, ki se pa lahko vplačajo v več obrokih. K društvu lahko pristopijo tudi žene učiteljev upokojujencev, četudi niso bile učiteljice.

Letos je bilo upokojenih znatno število tovarišev (-ic). Tem potom se vabijo posebno ti, da čimprej prijavijo svoj pristop. Kdor je član, uživa tudi še druge bonitete, odnosno njegovi dediči ob njegovi smrti. Proč tedaj z vsemi predskiki, da takega društva ni treba: Če se bodo vsi upokojeni tovariši (-ice) zavestali te važnosti, bo igralo to naše društvo vlogo male Samopomoči.

— Zveza Maistrovih borcev v Mariboru namerava izdati za deco od 8 do 14 let knjižico o dogodkih našega prevrata v Mariboru in na severni meji, in to v obliki kratkih, zanimivih opisov in povestic, da bi se v naši mladini zbudila in utrčila ljubezen do obojane naše grude in do prvobornih nepozabnega generala Maistra. Primernih prispevkov, ki bi se nagradili, prosimo do 20. januarja 1937. na gornji naslov, Narodni dom.

— Plemenito volilo kumice prapora PJS. Jedva je preteklo poldrugo leto, odkar je PJS v Cerkljah pri Kranju na slovesen način razvil svoj prapor, ki mu je kumovala ga. Kristina Hočevarjeva iz Zg. Brnika, bivajoča zadnje čase pri sinu g. Stanku Hočevarju, nar. poslancu na Vrhniki. Mladostni dnevi so blago gospo priklepali na gorenski planinski raj, zato si je zaželela večnega pokoja ob strani svojega pokojnega soproga Jakoba, počivajočega na cerkljanskem pokopališču. Z odprtimi srci jo je sprejela šolska mladina ob potu na dom večnega miru in se je prav tako iskreno poslovila od nje, kakor jo je doslej radostno pozdravljala sredi njenega dela dobrotvornih dejanj. Ni izvirala samo iz rgl naša poslednja popevka — »hladen je grob, ki zdaj Vas objame, dobra pa dela Vas bodo v njem grela«, saj nam je izvirna pesmica privrela prav iz srca, in to hvalečnega. Nismo tedaj še vedeli, da je volila PJS 400 din in revni cerkljanski mladini 800 din. Ko se bo naša deca zopet zibala na morskimi gladini, nas bo duh plemenite gospe spremljal in se lahko poigraval z hvalečnimi dušicami nežne mladine. Blag ji pokoji! Ugledni družini naše globoko sožalje, iskrena zahvala, Šola in PJS Cerklje pri Kranju.

### PRIMERNA NOVOLETNA DARILA

v veliki izbiri in po globoko znižanih cenah nudi trdka

Ign. Žargi, Ljubljana  
Sv. Petra cesta št. 11

— Iz celjskega učit. društva. Kdor je na zborovanju 5. t. m. zamenjal usnjene rokavice, naj jih blagovito zamenja ozir. vrniti tov. D. R. v Vojniku ali pa društvu.

— »Pomlad« — tretja v vrsti slik o letnih časih bo kmalu dotiskana. Tovariši, tovarišice! Dopisnica zadostuje na naslov »Učiteljski dom« v Mariboru. Naročajte že sedaj, da vam lahko pravočasno pošljemo sliko, ki se je našemu znanemu umetniku M. Gaspariju izredno posrečila. Slika stane opremljena s palicama na močnem papirju 70 din. Slika je za pouk na nižji stopnji neobhodno potrebna. Odstranimo stare, nam tuje nemške slike iz naših šol in jih nadomestimo z dobro, cenejšo domačo sliko.

### NAJCENEJŠE IN NAJUDOBNEJŠE LETOVANJE NA JADRANU

bo v bližnji bodočnosti v obmorskem učiteljskem domu v Omišlju na otoku Krku.

Pristop v društvo je vsakemu(i) učitelju(-ici) mogoč, ker so dani za to najugodnejši pogoji.

Vplačevanje deležev se vrši v mesečnih obrokih v obliki štednje in brez rizika.

Podrobnejše informacije dobite od »Društva za zgradbo obmorskega učiteljskega doma v Omišlju s sedežem v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Tovariši(-ice)! Pristopajte k društvu, da čimprej postavimo svoj dom ob našem sinjem Jadranu!

### Učiteljski pravnik

—Š Vprašanje C. č. iz P. Ali je treba kolkovati prošnjo, naslovljeno na šolsko upraviteljsvo, za enodnevno do tridnevno dopust, s kolkom 5 din.

Odgovor! Pismeno prošnjo je treba kolkovati!